

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

1 ביוני 2020

841

ט' בסיוון התש"ף

עמוד

28	הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 49) (הפסקת חברות בכנסת של חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר).....
34	הצעת חוק הכנסת (תיקון מס' 47) (הפסקת חברות בכנסת של חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר), התש"ף-2020.....

הצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 49) (הפסקת חברות בכנסת של חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר)¹

תיקון סעיף 23

1. בחוק-יסוד: הכנסת¹ (להלן – חוק היסוד), בסעיף 23 –

- (1) במקום כותרת השוליים יבוא "דינם של שר וסגן שר שאינם חברי הכנסת";
- (2) במקום "חבר ממשלה שאינו חבר הכנסת, דינו" יבוא "שר או סגן שר שאינם חברי הכנסת, דינם", במקום "חבר ממשלה שהוא חבר הכנסת" יבוא "שר או סגן שר שהם חברי הכנסת", ובמקום "לו" יבוא "להם".

דברי הסבר

כללי בשנת 2015 חוקקה הכנסת ה-20 את חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 42 והוראת שעה), שעניינו החלת הסדר חוקתי-משטרי חדש, בהוראת שעה (להלן – הוראת השעה), שאפשר לשר או לסגן שר להתפטר מהכנסת לתקופת כהונתו ברשות המבצעת ולחזור לכהן בכנסת אם יחדל לכהן ברשות המבצעת. כשחבר כנסת שהתפטר חוזר לכהן בכנסת, חבר הכנסת המכהן האחרון שהחל לכהן בכנסת מתוך אותה רשימת המועמדים חדל לכהן כחבר הכנסת. ההסדר המוצע כעת מבקש לעגן בהוראת קבע את הוראת השעה, בשינויים מסוימים, ובראשם הרחבתו כך שיחול על מספר רב יותר של חברי הכנסת.

ככלל, חוקי היסוד אינם מחייבים כי השרים, זולת ראש הממשלה וממלא מקומו, יהיו חברי הכנסת, אך גם אין איסור על כהונה כפולה בשתי הרשויות, המוחקת והמבצעת. כמו כן, לשר שהוא חבר הכנסת נתונות כל הסמכויות והזכויות של חבר הכנסת, כגון חסינות וזכות הצבעה במליאה, אלא אם כן נקבעו להן במפורש סייגים בחוקי היסוד או מכוחם. למשל, שר שהוא חבר הכנסת מנוע מלמשמש בתפקידים מסוימים בכנסת, כגון יושב ראש הכנסת (לפי סעיף 20 לחוק-יסוד: הכנסת וסעיף 2 לתקנון הכנסת) או חבר בוועדה של הכנסת (לפי סעיף 102 לתקנון הכנסת), ואין הוא רשאי להגיש הצעות חוק כחבר הכנסת (לפי סעיף 75 לתקנון הכנסת).

הצעת חוק-יסוד זו מבקשת לשמר את עצמאותו של חבר הכנסת האחרון שהיה לחבר הכנסת מתוך רשימת המועמדים של השר שהודיע על הפסקת כהונתו ולא לפגוע בזכויותיו או ביכולתו למלא את משרתו בכנסת. לשם כך מוצע לקבוע, בין היתר, כי חברותו בכנסת של מי שהחליט להפסיק את כהונתו בשל מינויו לשר או לסגן שר לא תחודש אלא לאחר שחדל לכהן בתפקיד הממשלתי (או משנתמנה לתפקיד ראש הממשלה, ראש הממשלה בפועל או ממלא מקום ראש הממשלה). כמו כן יחולו במקרה זה הוראות סעיף 43(ב) סיפה לחוק-יסוד: הכנסת לעניין מי שהיה לחבר הכנסת במקומו של מי שחברותו בכנסת פסקה. לפי סעיף זה נשמרת זכותו של חבר הכנסת שמאבד את מקומו בעבור השר או סגן השר שחזר לכהן בכנסת לשוב ולהיות לאחר מכן חבר הכנסת משיגע תורו לפי סדר הדברים הרגיל.

ככלל, חוקי היסוד אינם מחייבים כי השרים, זולת ראש הממשלה וממלא מקומו, יהיו חברי הכנסת, אך גם אין איסור על כהונה כפולה בשתי הרשויות, המוחקת והמבצעת. כמו כן, לשר שהוא חבר הכנסת נתונות כל הסמכויות והזכויות של חבר הכנסת, כגון חסינות וזכות הצבעה במליאה, אלא אם כן נקבעו להן במפורש סייגים בחוקי היסוד או מכוחם. למשל, שר שהוא חבר הכנסת מנוע מלמשמש בתפקידים מסוימים בכנסת, כגון יושב ראש הכנסת (לפי סעיף 20 לחוק-יסוד: הכנסת וסעיף 2 לתקנון הכנסת) או חבר בוועדה של הכנסת (לפי סעיף 102 לתקנון הכנסת), ואין הוא רשאי להגיש הצעות חוק כחבר הכנסת (לפי סעיף 75 לתקנון הכנסת).

יצוין כי לעניין סגני שרים, החברות בכנסת היא תנאי כשירות לכהונה לפי חוק-יסוד: הממשלה. חוק-יסוד זה אף מתאר את המהות של תפקיד סגן השר כפעולה בשתי הרשויות: "סגן שר יפעל בכנסת ובמשרד שנתמנה לו. בשם השר שמינה אותו ובמסגרת העניינים שמסר לו" (סעיף 25(ב) לחוק היסוד). בה בעת ההגבלות הנוכרות לעיל על פעולת השר בכנסת חלות גם על סגן השר.

מטרת תיקון זה היא להתיר לחבר הכנסת שמכהן כשר או כסגן שר להפסיק את חברותו בכנסת לתקופה

¹ הצעת חוק מס' 868/23/פ (מספר פנימי: 2088342); הועברה לוועדה ביום ד' בסיוון התש"ף (27 במאי 2020).

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 69; התש"ף, עמ' 39.

- "הפסקת חברות בכנסת של שר או סגן שר
42. (א) חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר רשאי להפסיק את חברותו בכנסת לפי הוראות סעיף זה; הפסקת חברותו כאמור תהיה בהודעה בכתב ליושב ראש הכנסת, בהסכמת יושב ראש סיעתו של חבר הכנסת, ויחולו עליה הוראות סעיף 40; הוראות סעיף זה לא יחולו על חבר הכנסת המכהן כראש הממשלה, ממלא מקומו, ראש הממשלה החלופי או ראש הממשלה בפועל.
- (ב) חבר הכנסת שמסר הודעה כאמור בסעיף קטן (א), חברותו בכנסת נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שההודעה הגיעה לידי יושב ראש הכנסת, זולת אם חזר בו מהודעתו קודם לכן בהודעה בכתב ליושב ראש הכנסת; הסתיימה התקופה האמורה ביום מנוחה, יידחה סיומה ליום שלאחר מכן שאינו יום מנוחה, והכול כפי שייקבע בחוק.
- (ג) נפסקה חברותו בכנסת של שר או סגן שר לפי הוראות סעיף זה, תתחדש חברותו בכנסת שאליה נבחר בהתקיים אחד מאלה:

- (1) הוא חדל לכהן כשר או כסגן שר;
 - (2) הוא היה לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי;
 - (3) הוא נקבע לכהן כראש הממשלה בפועל;
 - (4) הוא היה לממלא מקום ראש הממשלה.
- (ד) הוראות אלה יחולו לעניין מספר חברי הכנסת המרבי באותה סיעה שרשאים להפסיק את חברותם בכנסת לפי סעיף זה, ובלבד שבכל מקרה לא יפסיקו את חברותם יותר מחמישה חברי הכנסת מאותה סיעה:
- (1) רשאים להפסיק את חברותם שליש מחברי הכנסת מאותה סיעה; ואולם, מנתה הסיעה לכל היותר 12 חברי הכנסת - יחולו הוראות אלה;

ד ב ר י ה ס ב ר

האמורים ישוב ויהיה חבר הכנסת עם כניסתו לתפקיד. כמו כן, שר או סגן שר שנפסקה כהונתו בכנסת ולאחר מכן חדל לכהן בתפקיד שר או סגן שר - חברותו בכנסת תחודש.

מספר חברי הכנסת מכל סיעה שיהיו רשאים להתפטר מהכנסת במסגרת ההסדר המוצע ייקבע לפי המפתח שייקבע בחוק היסוד, המאזן בין גודל הסיעה בכנסת ובין מספר חברי הכנסת בכל סיעה שאינם שרים או סגני שרים ויכולים להתמקד בעבודתם הפרלמנטרית:

שר מכהן יכול שלא יהיה חבר הכנסת. אשר על כן מוצע להרחיב את ההסדר הקבוע בסעיף לגבי סגן שר שאינו חבר הכנסת.

סעיפים 2 ו-3 רשאי, בהסכמת יושב ראש סיעתו, להפסיק את כהונתו בכנסת לתקופת כהונתו בממשלה; ראש הממשלה, ראש הממשלה החלופי, ממלא מקומו או שר שנקבע כראש הממשלה בפועל לא יהיו רשאים לעשות כן. שר שנפסקה כהונתו בכנסת ונתמנה לאחד התפקידים

(א) מנתה הסיעה לכל היותר שלושה חברי הכנסת - רשאי להפסיק את חברותו חבר כנסת אחד;
(ב) מנתה הסיעה בין ארבעה לשישה חברי הכנסת - רשאים להפסיק את חברותם שני חברי הכנסת;

(ג) מנתה הסיעה בין שבעה לתשעה חברי הכנסת - רשאים להפסיק את חברותם שלושה חברי הכנסת;

(ד) מנתה הסיעה בין עשרה ל-12 חברי הכנסת - רשאים להפסיק את חברותם ארבעה חברי הכנסת;

על אף האמור בפסקה (1) - (2)

(א) אם מספר חברי הכנסת באותה סיעה שאינם שרים או סגני שרים הוא עשרה לפחות, רשאים להפסיק את חברותם שני חברי הכנסת;

(ב) אם מספר חברי הכנסת באותה סיעה שאינם שרים או סגני שרים הוא תשעה, רשאים להפסיק את חברותם שלושה חברי הכנסת או כמספר חברי הכנסת הרשאים להפסיק את חברותם לפי פסקה (1). לפי הנמוך;

ד ב ר י ה ס ב ר

בכנסת שני חברי הכנסת; אם בסיעה יש תשעה חברי הכנסת שאינם שרים או סגני שרים, רשאים להפסיק את חברותם בכנסת שלושה חברי הכנסת או מספר לפי הכלל המבוסס על שליש מחברי הסיעה - לפי הנמוך; אם בסיעה יש שמונה חברי הכנסת שאינם שרים או סגני שרים, רשאים להפסיק את חברותם בכנסת ארבעה חברי הכנסת או מספר לפי הכלל המבוסס על שליש מחברי הסיעה - לפי הנמוך.

מוצע לקבוע כי אם הסיעה התפצלה או התמוזגה לאחר שנפסקה כהונתו של חבר הכנסת שהוא שר או סגן שר, הדבר לא ישפיע על הפסקת חברותו בכנסת. כלומר, השר או סגן השר לא יהיה חייב לחזור לכהן בכנסת בגלל השינוי בהרכב הסיעתי גם אם מספר חברי הכנסת בסיעה שרשאים להפסיק את חברותם משתנה.

במקום חבר הכנסת שהפסיק את כהונתו לאחר שנתמנה לשר או לסגן שר יבוא המועמד הבא ברשימת המועמדים לכנסת שעמה נמנה אותו שר או סגן שר, ועם חידוש חברותו בכנסת כאמור יחדל לכהן חבר הכנסת מאותה רשימה שהוא האחרון להיות חבר הכנסת. לא

ככלל, שליש מחברי הכנסת הנמנים עם הסיעה רשאים להפסיק את חברותם בכנסת, ככל שמספר חברי הכנסת אינו עולה על חמישה. ואולם, אם מדובר בסיעה קטנה שמונה 12 חברי הכנסת או פחות, מעגלים את מספר חברי הכנסת היכולים להפסיק את חברותם כלפי מעלה (למשל, אם מדובר בסיעה של שבעה חברי כנסת, הכלל המוצע יוביל לכך ששלושה חברי הכנסת יוכלו להפסיק את חברותם לפי ההסדר).

מוצע לקבוע הגבלה על הכלל האמור, הנגזרת מן ההנחה שיש לשאוף לכך שלכל סיעה יהיו לאחר הפעלת ההסדר לפחות 12 חברי כנסת שיכולים להתמסר לעבודתה הפרלמנטרית, כמספר הוועדות הקבועות בכנסת (12). לפי הנחה זו, סיעה גדולה יחסית, שיש לה מספר רב של חברי כנסת שאינם שרים או סגני שרים הפנויים לעבודה פרלמנטרית, אינה זקוקה למספר רב של חברי כנסת נוספים שיצטרפו לכנסת במסגרת ההסדר המוצע במקום שרים וסגני שרים.

לפיכך, אם בסיעה יש עשרה או יותר חברי הכנסת שאינם שרים או סגני שרים, רשאים להפסיק את חברותם

(ג) אם מספר חברי הכנסת באותה סיעה שאינם שרים או סגני שרים הוא שמונה, רשאים להפסיק את חברותם ארבעה חברי הכנסת או כמספר חברי הכנסת הרשאים להפסיק את חברותם לפי פסקה (1), לפי הנמוך;

(3) אין בשינוי מספר חברי סיעה בשל התפלגות או מיוזוג עם סיעה אחרת כדי להשפיע על הפסקת החברות בכנסת של חבר הכנסת שנעשתה לפני ההתפלגות או המיזוג כאמור.

(ה) נפסקה חברותו בכנסת של חבר הכנסת לפי סעיף זה והתחדשה חברותו בכנסת משום שחדל לכהן כשר או שחדל לכהן כסגן שר שלא בנסיבות המנויות בסעיף 26(2) לחוק-יסוד: הממשלה, לא תיפסק שוב חברותו בכנסת לפי הוראות סעיף זה בתקופת כהונתה של אותה הכנסת.

(ו) (1) על אף האמור בסעיף קטן (ג), שר או סגן שר שהיה חבר הכנסת והפסיק את חברותו בכנסת לפי סעיף זה וחבר הכנסת שהוא שר או סגן שר החברים באותה סיעה רשאים להודיע ליושב ראש הכנסת בהודעה משותפת בכתב, בהסכמת יושב ראש סיעתם, על חידוש חברותו בכנסת של השר או סגן השר שחברותו הופסקה ועל הפסקת חברותו של חבר הכנסת האחר באותו מועד (בחוק-יסוד זה - הודעת החלפה).

(2) על חידוש החברות והפסקת החברות בכנסת בהתאם להודעת החלפה יחולו הוראות סעיף קטן (ב), בשינויים המחויבים, אולם חזרה מהודעת החלפה תהיה רק בהודעה משותפת בכתב של מגישי הודעת החלפה ליושב ראש הכנסת.

(3) לא ימסור חבר הכנסת שחברותו בכנסת נתחדשה לפי פסקה (1) הודעת החלפה נוספת בתקופת כהונתה של אותה הכנסת.

ד ב ר י ה ס ב ר

שר (אלא אם כן הוא חדל לכהן כסגן שר מהטעם שהשר שבמשרדו חדל לכהן), אותו חבר הכנסת לא יהיה רשאי להפסיק שוב את כהונתו בכנסת במסגרת ההסדר עד לסוף כהונתה של הכנסת. הגבלה זו לא נכללה בהוראת השעה, ומוצע לכלול אותה כעת במטרה לצמצם שימוש לרעה בהסדר המוצע ופגיעה בעצמאותו של חבר הכנסת

יהיה בכך כדי לפגוע בזכותו של זה האחרון לשוב ולהיות חבר הכנסת בפעם הבאה שתתפנה משרה לפי סדר הדברים הרגיל.

עוד מוצע לקבוע (בסעיף 42ג(ה) לחוק-יסוד: הכנסת) כי אם נפסקה חברותו בכנסת של חבר הכנסת לפי ההסדר והתחדשה חברותו בכנסת משום שחדל לכהן כשר או כסגן

- (1) בסעיף קטן (ב), במקום "מכוח הוראת סעיף קטן (א)" יבוא "מכוח הוראות סעיף זה";
- (2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
- "(ג) מי שחברותו בכנסת נפסקה לפי סעיף 42(א) ו-(ב), תתפנה משרתו ויבוא במקומו המועמד כאמור בסעיף קטן (א); נתחדשה חברותו בכנסת לפי סעיף 42(ג), יחולו הוראות סעיף קטן (ב) סיפה.
- (ד) מי שחברותו בכנסת נפסקה בהתאם להודעת החלפה לפי סעיף 42(ו) (בסעיף זה - חבר הכנסת המוחלף), תתפנה משרתו ויבוא במקומו מי שהגיש עמו את הודעת ההחלפה כאמור באותו סעיף.
- (ה) נתחדשה חברותו בכנסת של חבר הכנסת המוחלף לפי סעיף 42(ג), יחולו הוראות סעיף קטן (ב) סיפה.
- (ו) נתחדשה חברותו בכנסת של חבר הכנסת המוחלף בהתאם להודעת החלפה נוספת לפי סעיף 42(ו), יחולו הוראות סעיף קטן (ד)."

- (1) בסעיף 26(5), במקום "חבר הכנסת" יבוא "חבר הכנסת, זולת אם הפסיק להיות חבר הכנסת לפי הוראות סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת וטרם הסתיימה תקופת כהונתה של אותה הכנסת";
- (2) אחרי סעיף 30 יבוא:

ד ב ר י ה ס ב ר

אותה סיעה. מוצע לקבוע כי חבר הכנסת המחליף לא יוכל למסור הודעת החלפה נוספת בתקופת כהונתה של אותה הכנסת שבה נתחדשה חברותו.

עוד מוצע להבהיר כי במקרה של חידוש חברותו בכנסת של חבר הכנסת המוחלף (אם למשל הוא מונה לראש ממשלה בפועל או חדל לכהן כשר), יחדל לכהן האחרון שנהיה לחבר הכנסת מתוך רשימת המועמדים, וגם כאן לא תיפגע בשל כך בלבד זכותו של האחרון לשוב ולהיות לאחר מכן חבר הכנסת בפעם הבאה שתתפנה משרה לפי סדר הדברים הרגיל. אם נתחדשה חברותו בכנסת של חבר הכנסת המוחלף בהתאם להודעת החלפה נוספת, יחולו ההוראות לעיל לעניין הודעת החלפה.

סעיף 4 לעניין סעיפים מסוימים בחוק-יסוד: הממשלה, שלפיהם נדרש כי דווקא חבר הכנסת הוא שימלא את התפקידים האמורים באותם סעיפים (כגון התפקיד להרכיב ממשלה), מוצע לקבוע כי אותם סעיפים יחולו גם על שר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה לפי ההסדר המוצע. לפי הצעת החוק, אחדים מהשרים או סגני השרים שנבחרו לכהונה בכנסת יכול שלא יהיו

האחרון שהחל לכהן מרשימת המועמדים, וזאת בדרך של התפטרות מהממשלה של חבר הכנסת המכהן כשר או סגן שר וחזרה מהירה אליה שתביא להפסקת חברותו בכנסת של חבר הכנסת החדש.

כדי לאפשר גמישות במימוש ההסדר המוצע לקבוע, כפי שנקבע גם בהוראת השעה, מנגנון המאפשר החלפה בחברות בכנסת בין שני שרים (או שני סגני שרים או שילוב שלהם) שלא יחייב פרישה של חבר כנסת אחר, אך יאפשר בה בעת חידוש חברותו בכנסת של שר או סגן שר שהפסיק קודם לכן באופן זמני את חברותו בכנסת. לפי המוצע בסעיף 42(ו) לחוק-יסוד: הכנסת, שר או סגן שר שהיה חבר הכנסת והפסיק את חברותו בכנסת לפי ההסדר החדש של סעיף 42 המוצע (להלן - חבר הכנסת המחליף) יהיה רשאי לשוב ולכהן בכנסת במועד שבו שר או סגן שר אחר מרשימתו המכהן עדיין בכנסת יפסיק את חברותו בה (להלן - חבר הכנסת המוחלף). במועד אחד יחזור הראשון לכהן בכנסת והאחרון יפסיק, ולא יהיה בכך כדי לגרוע ממעמדם וכהונתם של חברי הכנסת או מועמדים אחרים ברשימתם. מנגנון החלפה זה יחול רק לגבי מי שנמנים עם

² ס"ח התשס"א, עמ' 158; התש"ף, עמ' 34.

- 30א. על אף האמור בסעיפים 7 עד 11, 13, 28 ו-29, שר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה לפי סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת, ניתן להטיל עליו את התפקיד להרכיב ממשלה, לבקש להטיל עליו ראש הממשלה, בהתאם להוראות הסעיפים האמורים, אף שאינו חבר הכנסת, אולם עם היותו לראש הממשלה תתחדש חברותו בכנסת בהתאם להוראות סעיף 42(ג) לחוק-יסוד: הכנסת.
- 30ב. על אף האמור בסעיפים 5(ד), 16(ג) ו-30(ג), ניתן למנות, בהתאם להוראות הסעיפים האמורים, שר שחברותו בכנסת נפסקה לפי סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת לממלא מקום ראש הממשלה או לראש הממשלה בפועל שהוא שר שחברותו בכנסת נפסקה כאמור תתחדש חברותו בכנסת בהתאם להוראות סעיף 42(ג) (3) או (4) לחוק היסוד האמור
- "הטלת התפקיד להרכיב ממשלה על שר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה
- ממלא מקום ראש הממשלה או ראש הממשלה בפועל שהוא שר שחברותו בכנסת נפסקה

ד ב ר י ה ס ב ר

המוצע בסעיפים 1 ו-2 אף שאינו חבר הכנסת. עם זאת, עם מינויו כאמור תתחדש מייד חברותו של השר האמור בכנסת (סעיף 30ב המוצע).

עלות תקציבית

להערכת משרד האוצר, העלות התקציבית של הצעת חוק היסוד היא כ-1.5 מיליון שקלים חדשים בשנה לכל חבר כנסת שיתפטר מהכנסת לפי ההסדר המוצע. לפי המוצע, בממשלה הנוכחית יהיו רשאים כ-15 שרים או סגני שרים להתפטר מהכנסת.

הצעת חוק זו היא הצעת חוק תקציבית כהגדרתה בסעיף 3ג לחוק-יסוד: משק המדינה.

חברי הכנסת בעת כהונתם בממשלה, לפי רצונם. ניתן לשער כי בין אותם שרים (ואולי אף סגני השרים) יהיו, מטבע הדברים, חברים בכירים במפלגות המיוצגות בכנסת, וראוי כי הפסקת חברותם בכנסת כאמור בשל חברותם בממשלה לא תמנע מהם את האפשרות לקבל את התפקיד להרכיב ממשלה. מובן כי אם יעלה בידי השר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה להרכיב ממשלה שתקבל את אמונו הכנסת והוא יעמוד בראשה, תתחדש מייד חברותו בכנסת. לפיכך העיקרון כי ראש ממשלה מכהן חייב להיות חבר הכנסת אינו נגרע (סעיף 30א המוצע). עוד מוצע לקבוע כי על אף הוראות סעיפים 5(ד), 16(ג) ו-30(ג) לחוק היסוד האמור, ניתן למנות לממלא מקום ראש הממשלה או לראש הממשלה בפועל, בהתאם להוראות הסעיפים האמורים, שר שחברותו בכנסת נפסקה לפי התיקון

יוזמים: חברי הכנסת רם שפע, מכלוף מיקי זוהר, איתן גינזבורג, משה אבוטבול, צבי האוזר, אופיר כץ, שלמה קרעי, יעקב טסלר

הצעת חוק הכנסת (תיקון מס' 47) (הפסקת חברות בכנסת של חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר), התש"ף-2020*

1. תיקון סעיף 9א בחוק הכנסת, התשנ"ד-1994 (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 9א, במקום "בסעיף 41" יבוא "בסעיפים 41 או 42(ב)".
2. תיקון סעיף 10א בסעיף 10א לחוק העיקרי -
 - (1) ברישה, אחרי "בחוק-יסוד: הכנסת" יבוא "או בחוק זה";
 - (2) בפסקה (1), אחרי "בסעיף 36א" יבוא "לחוק היסוד";
 - (3) אחרי פסקה (1) יבוא:

"(2) הפסקה וחידוש של חברות של חבר הכנסת לפי סעיף 42 לחוק היסוד";
 - (4) בפסקה (3), אחרי "בסעיף 43" יבוא "לחוק היסוד";
 - (5) אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) ההשתייכות הסייעתית של חבר הכנסת שהחל לכהן אחרי התפלגות סיעה לפי סעיף 62א לחוק זה."

ד ב ר י ה ס ב ר

במקרה שזה מסתיים ביום מנוחה.

על כן מוצע לתקן את סעיף 9א לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994 (להלן - חוק הכנסת), הקובע את מועד הפסקת הכהונה של חבר הכנסת, ולהחילו גם על הפסקת כהונה זמנית לפי סעיף 42(ב) המוצע לחוק-יסוד: הכנסת. לפי ההסדר הקיים, אם הסתיימה התקופה שבה יכול חבר הכנסת לחזור בו מהודעתו ביום מנוחה, הרי שיידחה סיומה ליום שלאחר מכן שאינו יום מנוחה בשעה 10:00. לעניין זה מוגדר יום מנוחה בסעיף 9א ככולל "שבת או מועד ממועדי ישראל המפורטים בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948".

סעיף 2 סעיף 10א לחוק הכנסת מטיל חובת פרסום ברשומות על פעולות לפי חוק-יסוד: הכנסת. מוצע להטיל חובת פרסום הודעה ברשומות גם על אלה:

(1) הפסקה וחידוש של חברות של חבר הכנסת לפי סעיף 42 המוצע לחוק-יסוד: הכנסת; הוראה זו הייתה קבועה כהוראת שעה בכנסת ה-20, כל עוד עמדה בתוקפה הוראת השעה לעניין הפסקת חברות בכנסת של חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר בחוק-יסוד: הכנסת (להלן - הוראת השעה), וכעת מוצע לחוקה מחדש;

(2) ההשתייכות הסייעתית של חבר הכנסת שהחל לכהן אחרי התפלגות לפי סעיף 62א המוצע לחוק הכנסת.

כללי בהצעת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 49) (הפסקת חברות בכנסת של חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר), המתפרסמת בחוברת זו (להלן - הצעת חוק היסוד), מוצע הסדר המאפשר לחבר הכנסת שהוא שר או סגן שר להפסיק, לפי רצונו, את חברותו בכנסת באופן זמני לתקופת כהונתו בממשלה. חברותו זו תתחדש מייד עם תום כהונתו כשר או כסגן שר או במועד שיחל למלא תפקיד בממשלה המחייב חברות בכנסת, כגון ראש הממשלה או ממלא מקום ראש הממשלה.

בהצעת חוק זו מוצעים תיקוני חקיקה משלימים כמפורט להלן.

סעיף 1 לפי הצעת חוק היסוד יהיה חבר הכנסת שהתמנה לשר או לסגן שר רשאי להפסיק את חברותו בכנסת לתקופת כהונתו בממשלה בהודעה בכתב ליושב ראש הכנסת. הגם שההפסקה היא זמנית והפיכה, מדובר במהלך שיש לו השפעה הן על חבר הכנסת והן על רשימת המועמדים שבה הוא נבחר לכנסת. על כן מוצע בהצעת חוק היסוד לקבוע כי הודעת ההפסקה תיכנס לתוקפה רק 48 שעות לאחר שהגיעה ליושב ראש הכנסת (ר' סעיף 42(א) ו-(ב) המוצעים בסעיף 2 להצעת חוק היסוד). בדומה להסדר הקבוע כיום בסעיף 41 לחוק-יסוד: הכנסת לעניין מועד הכניסה לתוקף של הודעת התפטרות של חבר הכנסת, נדרש לקבוע גם לגבי הודעת הפסקת כהונה זמנית כאמור מנגנון ודמה לחישוב מניין 48 השעות

* הצעת חוק מס' 869/23/פ (מספר פנימי: 2088340); הועברה לוועדה ביום ד' בסיוון התש"ף (27 במאי 2020).
1 ס"ח התשנ"ד, עמ' 140; התשע"ח, עמ' 714.

3. בסעיף 56 לחוק העיקרי, בסופו יבוא "הוראות לעניין תשלומים לשר או לסגן שר שהוא חבר הכנסת שנקבעו לפי פרק זה יחולו גם על שר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה לפי הוראות סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת".

4. אחרי סעיף 62 לחוק העיקרי יבוא:

א.62. (א) החל חבר הכנסת לכהן בכנסת לאחר שהסיעה שבה היו חברים חברי רשימת המועמדים שכללה את שמו התפלגה לפי הוראות סעיף 59(1) או (3) - אף אם התפלגה קודם לכן או לאחר מכן גם לפי הוראות סעיף 59(2) - יודיע חבר הכנסת ליושב ראש הכנסת הודעה אחת בלבד, בכתב, בתוך 24 שעות מעת היותו לחבר הכנסת, בדבר הסיעה שאליה הוא מבקש להשתייך, ובלבד שבין חבריה יש מי שנמנה עם רשימת המועמדים האמורה; לא הודיע כאמור, יראו את חבר הכנסת כמשתייך לסיעה שבה רוב החברים שנמנו עם רשימת המועמדים שכללה את שמו, ואם היו כמה סיעות שבהן מספר שווה של חברים שנמנו עם רשימת המועמדים, יראו אותו כמשתייך לסיעה שעמה נמנה חבר הכנסת שעמד בראש רשימת המועמדים, ואם חדל לכהן או להימנות עם אותה סיעה - הבא אחריו באותה רשימת מועמדים.

"קביעת
ההשתייכות
הסיעתית של
חבר הכנסת
שהחל לכהן אחרי
התפלגות סיעה

(ב) החל חבר הכנסת לכהן בכנסת לאחר שהסיעה שבה היו חברים חברי רשימת המועמדים שכללה את שמו התפלגה לפי הוראות סעיף 59(2), יראו אותו כמשתייך לסיעה המייצגת את המפלגה שהשתייכותו אליה צוינה ברשימת המועמדים המשותפת כאמור בסעיף 57(ב) לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), התשכ"ט-1969, אולם הוא רשאי להודיע ליושב ראש הכנסת, בכתב, בתוך 24 שעות מעת היותו לחבר הכנסת, כי הוא מבקש להשתייך לסיעה אחרת שחבריה נמנו עם רשימת המועמדים שכללה את שמו, ובלבד שהן הסיעה שאליה היה אמור להשתייך והן הסיעה שאליה הוא מבקש להשתייך מסרו ליושב ראש הכנסת, בכתב, את הסכמתן לבקשתו בפרק הזמן האמור.

ד ב ר י ה ס ב ר

התשס"א-2001. עם חקיקת סעיף 42 מחדש כמוצע, יש לעגן גם את ההסדר המשלים בחוק הכנסת.

סעיף 4 מוצע להוסיף לחוק הכנסת את סעיף א.62, שעניינו קביעת ההשתייכות הסיעתית של חבר הכנסת שנכנס לכנסת עקב התפטרותו של חבר הכנסת, בין היתר לפי ההסדר. בדומה להסדר המעוגן בסעיף 10 לתקנון הכנסת, מוצע לקבוע שחבר הכנסת שהחל לכהן בכנסת לאחר שרשימת המועמדים שלפיה הוא נבחר לכנסת התפלגה לפי סעיף 59(1) לחוק הכנסת (על בסיס שליש

סעיף 3 סעיף 56 לחוק הכנסת קובע כי אף שהוראות פרק ט' לחוק שעניינן שכר חברי הכנסת אינן חלות על ראש הממשלה, שר או סגן שר, ועדת הכנסת רשאית להחליט על תשלומים אחרים שישולמו להם לכיסוי הוצאותיהם המיוחדות הכרוכות במילוי תפקידם כחברי הכנסת או תפקידם הציבורי. בתקופת הוראת השעה נקבע שהוראות שנקבעו לפי הפרק האמור יחולו גם על שר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה לפי הוראות סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת, ומכוח הוראה זו תוקן סעיף 29 להחלטת שכר חברי הכנסת (הענקות ותשלומים).

(ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) לעניין מועד מסירת הודעה, הודעה בדבר השתייכותו הסיעתית של מי שאמור לבוא, לפי סעיף 43 לחוק-יסוד: הכנסת, במקומו של חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר והודיע על הפסקת חברותו בכנסת לפי סעיף 42ג(א) לחוק-היסוד, תימסר בתוך 24 שעות מהמועד שבו חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר הודיע על הפסקת חברותו בכנסת כאמור²

תיקון חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951², בסעיף 15, בכל מקום, בחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, יבוא "שר או סגן שר" במקום "חבר הממשלה".

5. תיקון חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם

ד ב ר י ה ס ב ר

וחובותיהם, התשי"א-1951 (להלן - חוק החסינות), קובע כי דינו של שר (בלשון הסעיף "חבר הממשלה") שאינו חבר הכנסת יהיה לעניין החוק כדין שר שהוא חבר הכנסת. כיום סגן שר חייב להיות חבר הכנסת, אך אין מניעה ששר יכהן בממשלה הגם שלא נבחר לכנסת כלל או שאינו מכהן בה עוד (סעיפים 5, 25 ו-26 לחוק-יסוד: הממשלה). אם נתקבל הצעת חוק היסוד הרי שייתכן שסגן שר מכהן יפסיק את חברותו בכנסת באופן זמני לתקופת כהונתו כסגן שר. בביצוע תפקידיו כסגן שר הוא עשוי לנאום במליאת הכנסת ולפעול בכנסת ולהיזקק לחסינות בקשר למעשיו אלה, ועל כן מוצע, בהקשר האמור בסעיף 15 לחוק החסינות, להשוות את מעמדו לזה של שר שאינו חבר הכנסת.

יובהר כי הצעת חוק זו אינה מתייחסת לפרטי ההסדר החל היום על השרים מכוח סעיף 15 לחוק האמור אלא רק להשוואת המעמד של השר וסגן השר אשר אינם מכהנים כחברי הכנסת לעניין אותו סעיף.

מחברי הסיעה) או סעיף 59(3) לחוק הכנסת (בעקבות מיוזג עם סיעה אחרת) יהיה רשאי להודיע בתוך 24 שעות מעת היותו לחבר בכנסת לאיזו סיעה הוא מבקש להשתייך. אם ההתפלגות נעשתה רק על בסיס סעיף 59(2) לחוק הכנסת - ההתפלגות היא של סיעה שהיא צירוף של מפלגות מלכתחילה וההתפלגות נעשתה רק בהתאם למפתח המפלגתי - יראו אותו כמשתייך לסיעה שמייצגת את המפלגה שאליה הוא שויך במקור ברשימת המועמדים, אלא אם כן הודיע אחרת והסיעה המקורית שלו והסיעה שאליה הוא מבקש להצטרף נתנו את הסכמתן לכך. עוד מוצע לקבוע כי אם חבר הכנסת החדש החל לכהן בכנסת בעקבות ההסדר המוצע שבחוק היסוד, על חבר הכנסת החדש להודיע על השתייכותו הסיעתית עוד לפני תחילת כהונתו בכנסת - בתוך 24 שעות מהמועד שבו חבר הכנסת המכהן כשר או סגן שר הודיע על הפסקת חברותו בכנסת - כדי לאפשר לשר שהתפטר לחזור בו מהתפטרותו אם ימצא לנכון לעשות כן.

סעיף 5 סעיף 15 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם

יוזמים: חברי הכנסת רם שפע, מכלוף מיקי זוהר, איתן גינזבורג, משה אבוטבול, צבי האוזר, אופיר כץ, שלמה קרעי, יעקב טסלר

² ס"ח התשי"א, עמ' 228; התשע"ט, עמ' 232.

